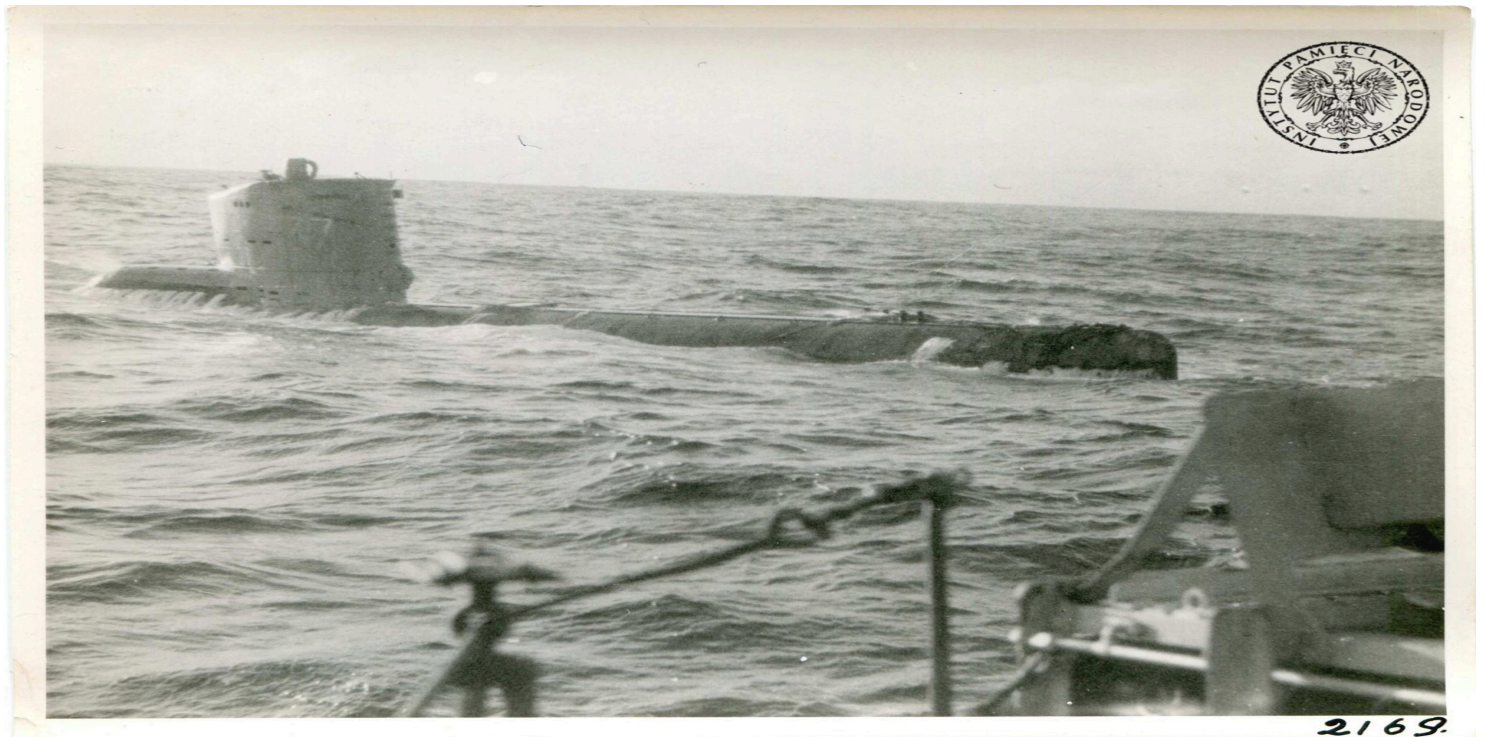

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/statki-i-okrety/96735,Rozprawa-z-niemieckimi-U-Bootami.html>

Niemiecki okręt podwodny U-2337 holowany przez ORP Krakowiak. Zwodowany w 1944 r. U-Boot należał do nowoczesnego typu XXIII. Fot. z zasobu IPN ze zbioru kopii cyfrowych fotografii Stowarzyszenia Weteranów Armii Polskiej w Ameryce

ARTYKUŁ

Rozprawa z niemieckimi U-Bootami

OKRES HISTORYCZNY

(1939-1945) II wojna światowa

Autor: KAMIL KRUSZEWSKI 21.11.2022

W maju 1945 r. zakończyła się bitwa o Atlantyk, jedna z decydujących kampanii II wojny światowej. W tym epickim pojedynku ostatecznie zwyciężyła brytyjska Royal Navy wspierana przez sojusznicze floty, w tym m.in. przez Polską Marynarkę Wojenną. Kilka miesięcy później rozegrał się epilog tych

zmagają, który przeszedł do historii jako operacja „Deadlight”.

W obliczu klęski dowództwo Kriegsmarine nakazało zatopienie własnych okrętów, aby nie wpadły w ręce aliantów. Załogi ponad 200 U-Bootów wykonały ten rozkaz, jednak został on szybko odwołany ze względu na nawiązanie rozmów kapitulacyjnych. Ostatecznie wszystkie pozostałe niemieckie jednostki wojenne miały się poddać, czego symbolem było wywieszenie czarnych flag. W ten sposób alianci przejęli około 160 U-Bootów.

O ich dalszym losie rozstrzygnęła konferencja poczdamska. Postanowiono, że 30 okrętów zostanie rozdzielonych równo między USA, Wielką Brytanię i ZSRS, a reszta będzie zatopiona. Jako termin realizacji postanowień ustalono datę 15 lutego 1946 r. Szczegółowymi kwestiami miała zająć się specjalna komisja złożona z przedstawicieli wspomnianych państw.

Główny ciężar rozprawienia się z przejętymi U-Bootami spoczął na Royal Navy, gdyż większość niemieckich jednostek znalazło się w portach brytyjskich. Akcję trzeba było podjąć jak najszybciej, aby zdążyć przed pogorszeniem się pogody na Atlantyku i, aby dotrzymać wyznaczonego terminu.

Niszczyciel eskortowy ORP Krakowiak holuje niemiecki okręt podwodny U-2337. Zdjęcie wykonano 26 listopada 1945 r. w zatoce Loch Ryan, podczas drugiego rejsu operacji „Deadlight”. Fot. z zasobu IPN ze zbioru kopii cyfrowych fotografii Stowarzyszenia Weteranów Armii Polskiej w Ameryce

Decyzja

W połowie listopada przyjęto plan operacji, której nadano kryptonim „Deadlight”. U-Booty zgromadzone w zatoce Loch Ryan w Szkocji oraz w Lisahally w Irlandii Północnej miały zostać odholowane około 160 km na północny zachód od wybrzeży irlandzkich i tam zatopione w takim miejscu, aby wraki nie stanowiły zagrożenia dla żeglugi.

Zaplanowano, że większość okrętów niemieckich zostanie zniszczona przez detonację podłożonych ładunków wybuchowych. Część wyznaczono jako cele ćwiczebne dla lotnictwa i okrętów podwodnych. Resztę miały zatopić wyznaczone do tego zadania niszczyciele. Była to okazja do ćwiczeń dla załóg okrętów oraz do wypróbowania najnowszych rodzajów broni.

Wykonanie

U-Booty doprowadzane były do okrętów holujących przez niemieckich lub brytyjskich marynarzy. Po zakończeniu przygotowań załogi wracały na ląd (Niemcy trafiali do obozów jenieckich), a pusty okręt ciągnięto na wyznaczone miejsce.

Niemiecki okręt podwodny U-2329 przy burcie brytyjskiego holownika Masterful podczas przygotowań do operacji holowania w zatoce Loch Ryan 26

listopada 1945 r. Widoczny na zdjęciu okręt typu XXIII odbył tylko jeden patrol bojowy. Został zatopiony przez HMS Onslaught i ORP Piorun. Fot. z zasobu IPN ze zbioru kopii cyfrowych fotografii Stowarzyszenia Weteranów Armii Polskiej w Ameryce

W operacji wzięły udział polskie okręty, które w czasie wojny wielokrotnie ścierały się z podwodnym przeciwnikiem. Jednostkami artyleryjskimi, czyli wyznaczonymi do zatapiania U-Bootów, były niszczyciele: ORP Błyskawica (od 25 listopada 1945 r. do 4 stycznia 1946 r.), ORP Piorun (od 26 listopada 1945 r. do 3 stycznia 1946 r.) i ORP Garland (7-8 stycznia 1946 r.). U-1010 posłany na dno ogniem artylerii Garlanda był ostatnim nieprzyjacielskim okrętem zatopionym przez Polaków. W 5 rejsach rolę holownika pełnił niszczyciel eskortowy ORP Krakowiak.

W czasie 22 rejsów (w 19 uczestniczyły polskie okręty) unieszkodliwiono 116 okrętów podwodnych, przy czym kilkanaście z nich zatoneło samoczynnie, a zaledwie dwa poszły na dno planowo, po odpaleniu ładunków wybuchowych. Ponad 20 zniszczyły brytyjskie okręty podwodne i samoloty, a pozostałe stały się celem artylerzystów.

Nie obyło się bez problemów, m.in. połowa U-Bootów nie dotarła do wyznaczonego rejonu i zatoneła lub została zatopiona po drodze. Mimo to operacja zakończyła się zgodnie z planem 10 lutego 1946 r., kiedy to ostatni z wyznaczonych do likwidacji okrętów spoczął na dnie Atlantyku.

U-1165 przygotowuje się do operacji holowania przy burcie ORP Krakowiak w zatoce Lough Foyle prawdopodobnie 29

grudnia 1945 r. Krakowiak dwukrotnie podejmował na hol tego U-Bootu. Za pierwszym razem, 29 grudnia, z powodu zerwania liny holowniczej oba okręty zostały w bazie. Następnego dnia Krakowiak wyruszył z U-1165 na wyznaczone miejsce, gdzie U-Bootu zatopiły ogniem dział brytyjskie niszczyciele Fot. z zasobu IPN ze zbioru kopii cyfrowych fotografii Stow. Weteranów Armii Polskiej w Ameryce

Widok na kiosk U-1165 przed przyjęciem na hol przez ORP Krakowiak. W tle widoczne dwa inne brytyjskie okręty biorące udział w operacji. U-Boot ten należał do najliczniej reprezentowanego w Kriegsmarine typu VII. Został zbudowany w Gdańsku i działał od 1943 r., uczestnicząc w 4 patrolach bojowych. Jedyny jego sukces to zatopienie na Bałtyku sowieckiego ścigacza okrętów podwodnych. Fot. z zasobu IPN ze zbioru kopii cyfrowych fotografii Stow. Weteranów Armii Polskiej

w Ameryce

* * *

Dzisiaj zatopione okręty są celem wypraw podwodnych eksploratorów (choć były też plany ich wydobycia z przeznaczeniem na złom lub na eksponaty muzealne). Stanowią też symbol determinacji aliantów w walce z podwodnym wrogiem i pamiątkę ostatniej akcji Polskiej Marynarki Wojennej u boku Royal Navy.

Działania podjęte podczas operacji „Deadlight” były rejestrowane na taśmie filmowej, dźwiękowej (nagrywano dźwięki tonącego U-Bootu) i na wielu zdjęciach. Oryginały prezentowanych fotografii pochodzą ze zbiorów Stowarzyszenia Weteranów Armii Polskiej w Ameryce. Dzięki współpracy ze SWAP ich cyfrowe kopie znalazły się w zasobie Instytutu Pamięci Narodowej.

Marynarze niemieccy z jednego z U-Bootów rozmawiają z polskimi marynarzami z ORP Krakowiak przed rozpoczęciem rejsu. Fot. z zasobu IPN ze zbioru kopii cyfrowych fotografii Stowarzyszenia Weteranów Armii Polskiej w Ameryce

Więcej interesujących materiałów na profilu Archiwum IPN

COFNIJ SIĘ